A tájszemlélet fejlesztése

Téri modellek hierarchikus szintjei

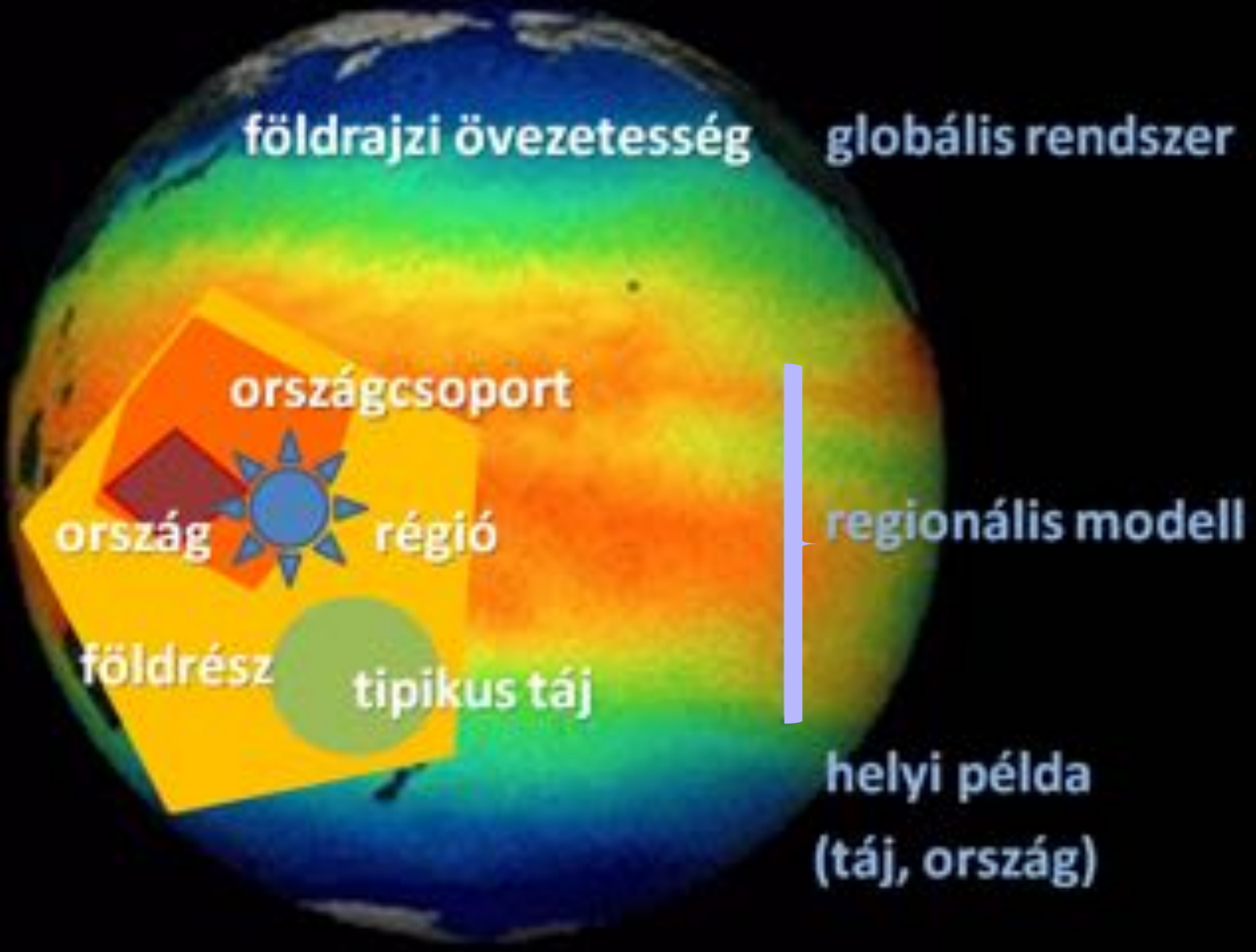

tájak

tipikus tájak

országok

országcsoportok

régiók

Tájak földrajzának szemlélete

A tájak tanításának szemlélete

Táj = A földfelszín önálló, természetföldrajzi és részben társadalom-földrajzi sajátosságok által meghatározott arculatú része

meghatározó sajátosságok eredete többféle

(pl. földtani szerkezet, domborzat, éghajlat, vízrajz, ökológiai jellemzők, társadalom tevékenysége)

A táj átalakítottsági állapota

természetközeli táj

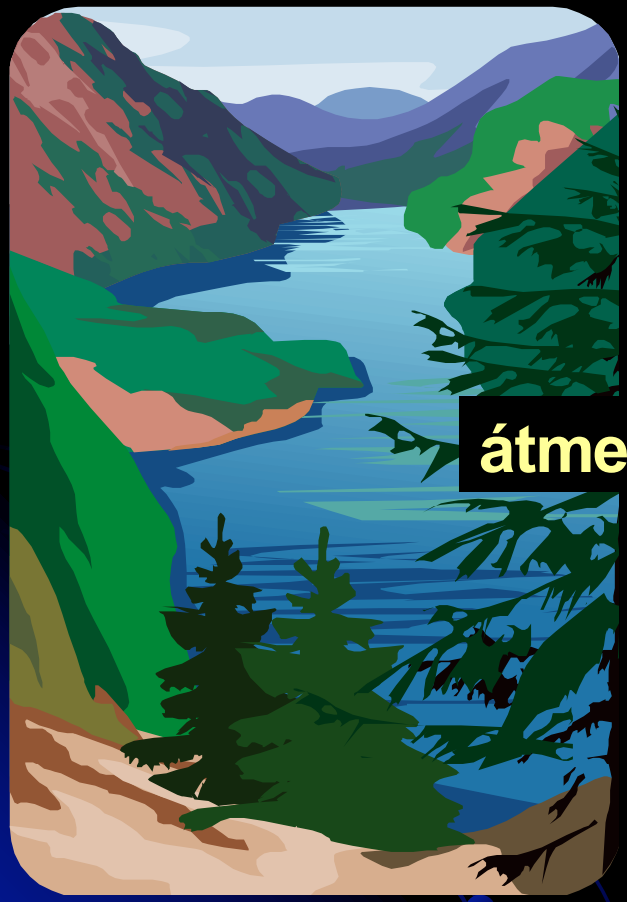

mesterséges táj

kultúrtáj

kultúra

átmeneti táj

- létesítmények
- mesterséges felszínformák
- tájsebek

Tájhierarchia

nagytáj
középtáj
kistáj

földrészé
földrészrészé
országé

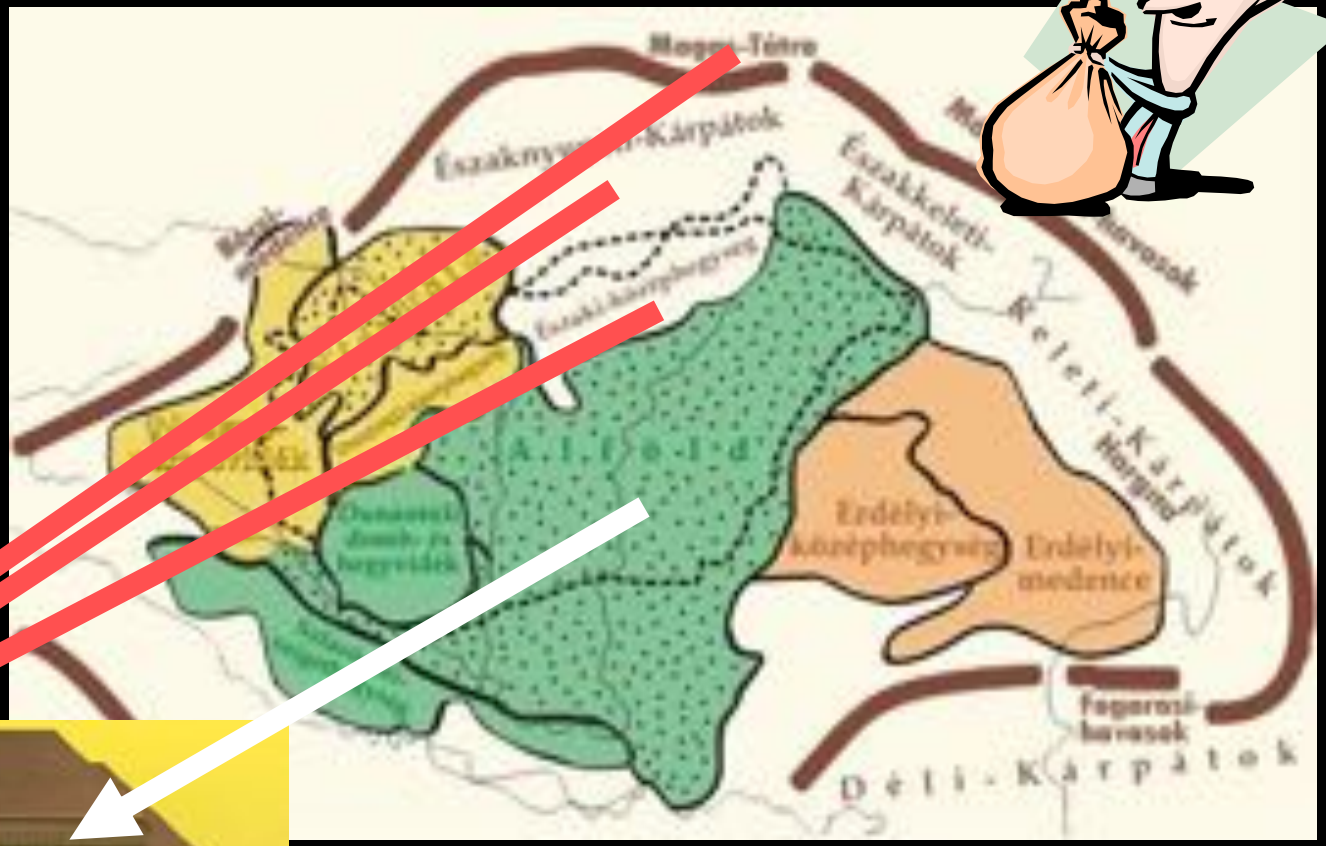

Kárpát-medencevidék
Kárpát-medence
Alföld
Duna–Tisza köze

Majd domborzati térképre rárajzolni a tájhatárokat

Részben az egész

Tájjellemzés

Hol van?

⇩

Milyen? ⇦ Miért olyan?

⇧

Természetes táj — Természetes elemek

⇩ ⇧

Kultúrtáj — Mesterséges elemek

⇩ ⇩

Környezeti állapota

⇩

Mi várható a jövőben?

Tájjellemzés

jellemzési ⇦ algoritmus kialakítása

Hol van?

⇩

Milyen?

⇦

Miért olyan?

⇧

Természetes elemek

⇧

Mesterséges elemek

Természetes táj

⇩

Kultúrtáj

Milyen volt?

⇩

Milyen ma?

⇩

Milyen lesz?

⇩

Mesterséges elemek ⇩ Kultúrtáj ⇩

Környezeti állapota

⇩

Mi várható a jövőben?

Földrajzi információs piramis

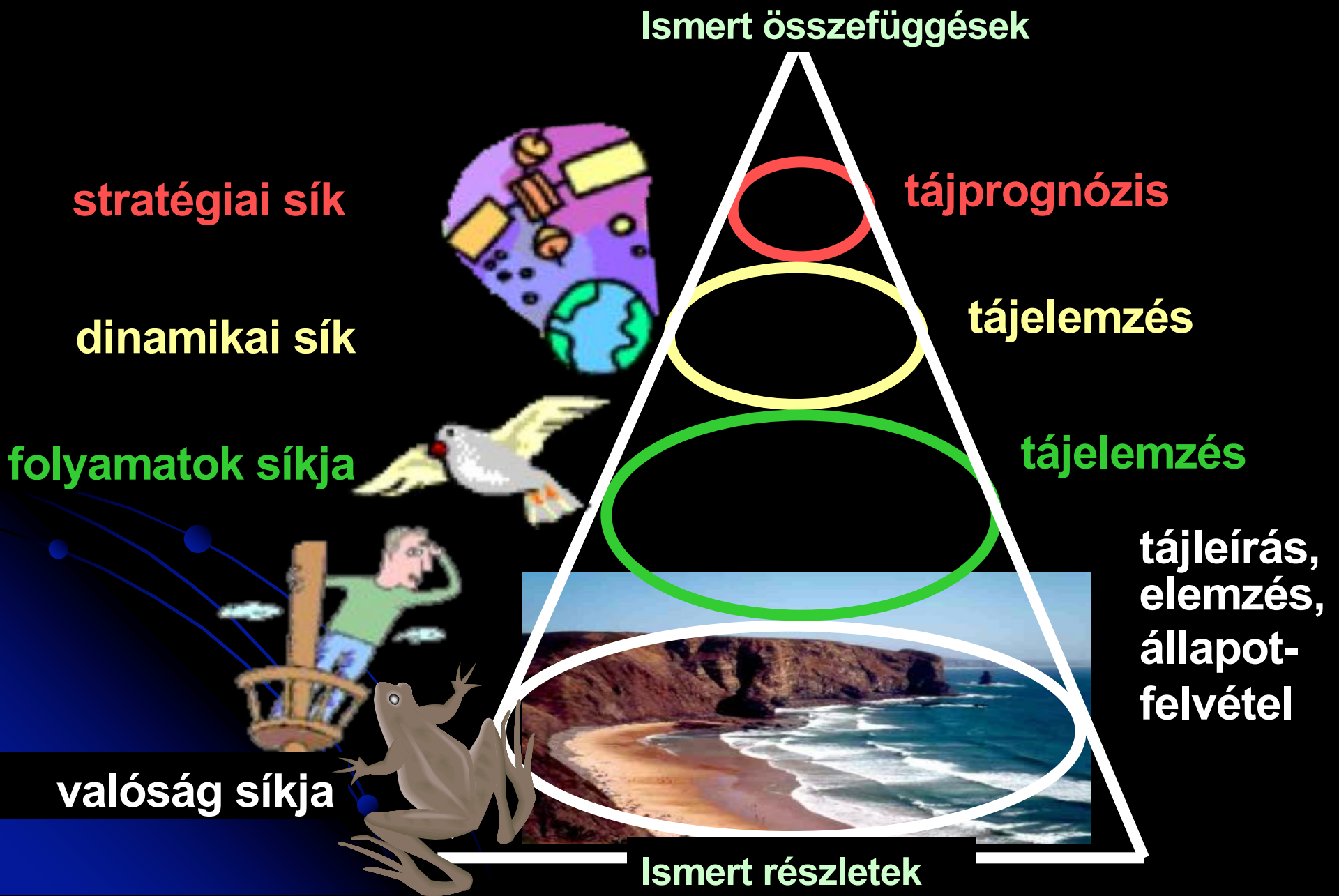

„Milyen szemmel” nézünk körbe?

Tájjellemzés térkép alapján

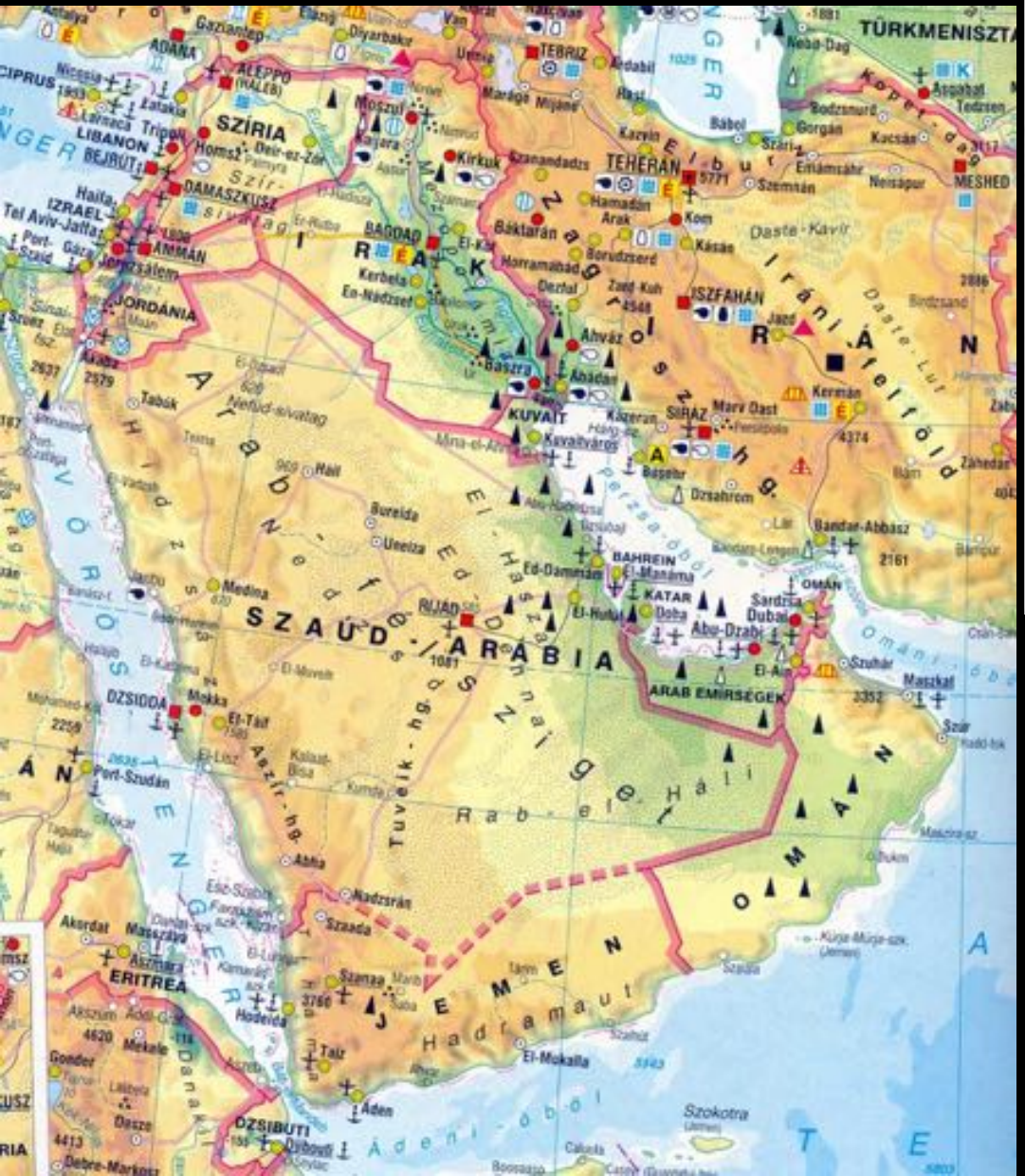

Igaz állítások megfogalmazása

Verselő

1. Írd le azokat a földrajzi fogalmakat, amelyek eszedbe jutnak erről a képről!
2. Írj mindegyik fogalom mellé egy jelzőt!
3. Írj mindegyik jelzős szerkezethez egy igét (történést / cselekvést / állítást)!
4. Rendezd verssé a leírtakat!

Szövegalkotás – Miről mesél?

Atlaszbeli ábra alapján

Rajzolás hangok alapján – Látrajz készítése

menny-
dörgés

birka-
bégetés

süvít
a szél

sirály-
vijjogás

gyerek-
sírás

hullám-
morajlás

autóajtó-
csapódás

Hangoskodó – kép alapján elképzelni

1. változat: Milyen hangokat hallasz? ⇨ Sorold fel!
2. változat: Szólaltasd meg a tájat / a képet!

A tér szűkítése és tágítása

Szűkítés

Elképzelni

Mi van a belsejében?

Tágítás

Elképzelni

- Mi van a kép keretén kívül?
- Mi van a terep eltakart részei mögött?

Képleleplezés – Találd ki, hogy mi van ott!

Tértágítás térképi részlettel

Melyik országban járunk?

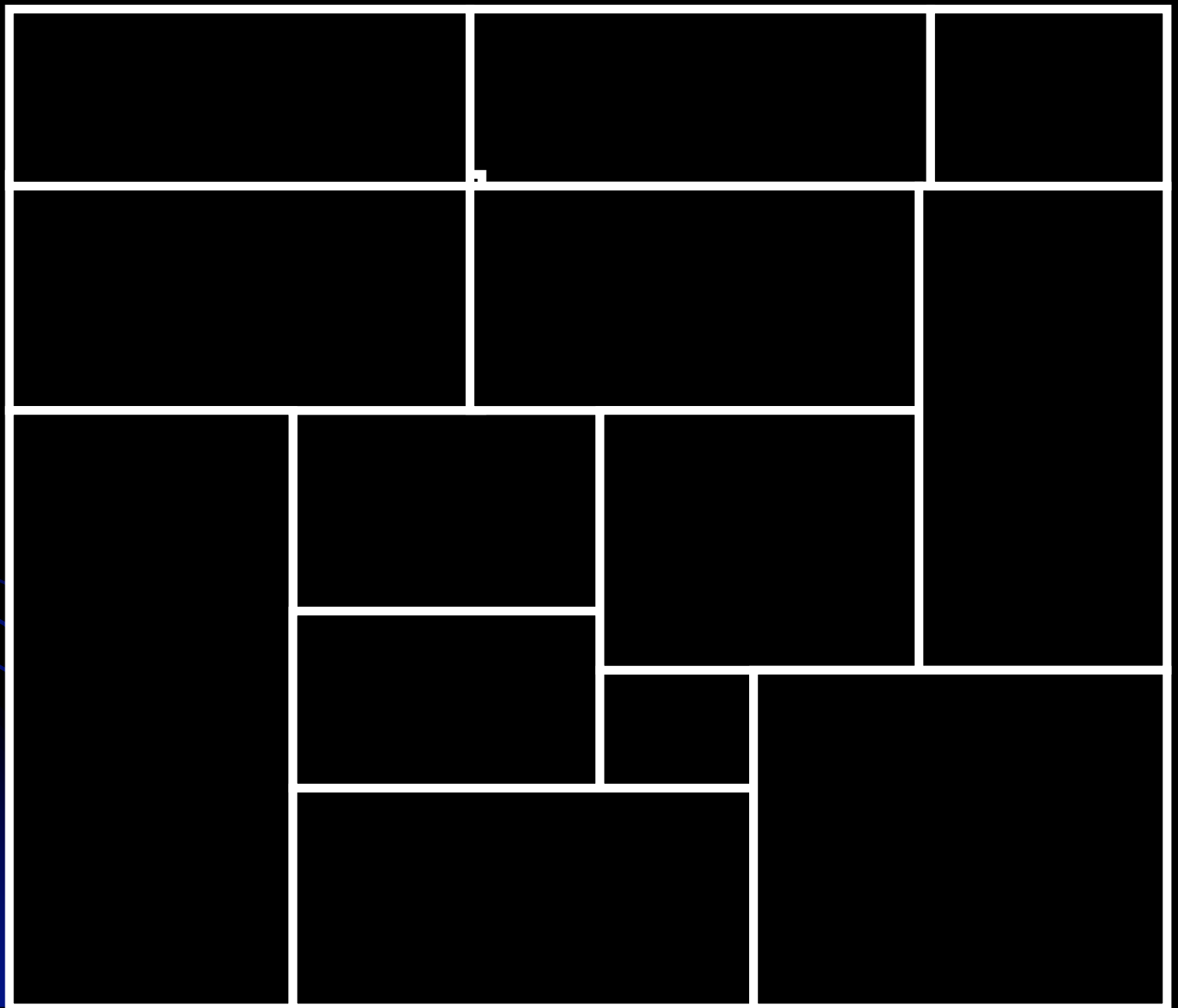

Térkép alapján – keretbővítés

Ismert domborzati térképrészlet alapján

cél: topográfiai következtetés

Ismert terület körvonalas térképrészlete alapján

cél: topográfiai tudás előhívása

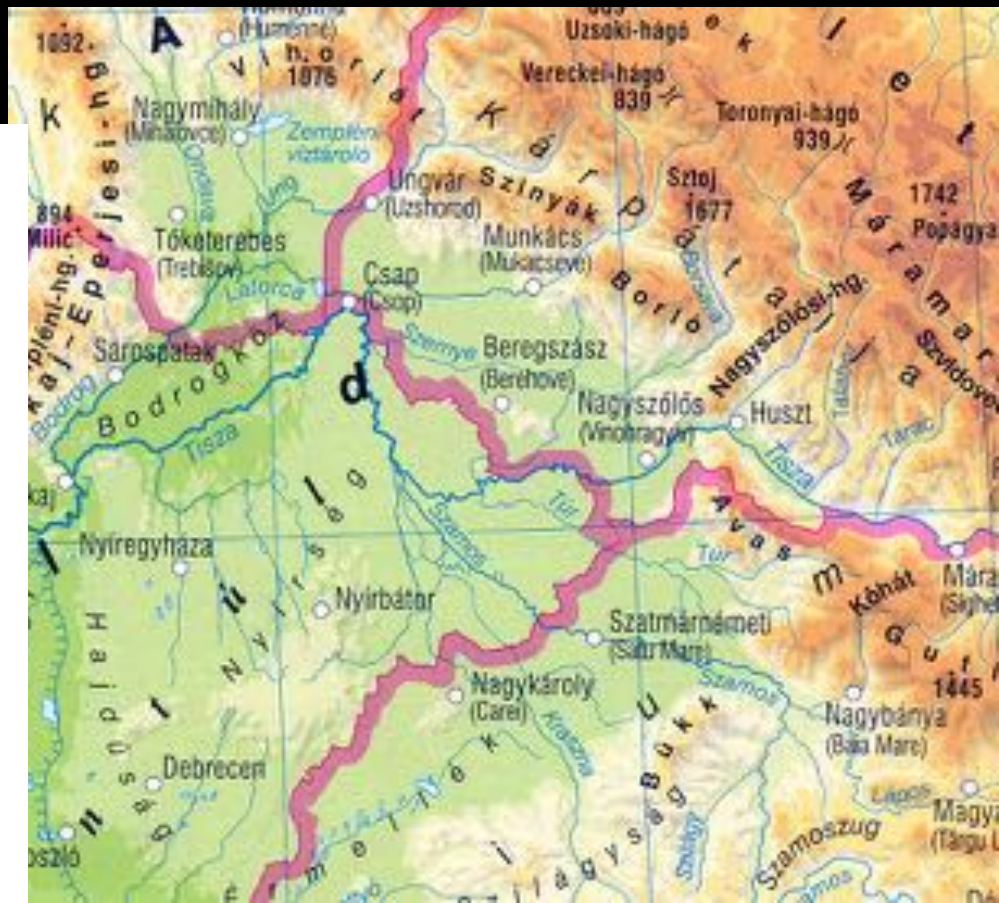

Tájelemek felismerése

Jellegzetes formák felismerése

A tájbemutatási módszerek

Rajz bemutatása

Leírás (szavakkal festés)

Kép bemutatása

Klasszikus tájleírás
ténybemutatás

Dinamikus tájleírás
A táj változásainak, az emberi tevékenységek hatásainak bemutatása)

⇩

Rajzold le!
Milyennek látod?
Milyennek képzeled?

⇩

Mondd el!
Milyennek látod?
Milyennek képzeled?

⇩ ⇩

Modellezd!
homokasztalon, terepasztalon

Milyennek képzeled?

Rajzold le a térképi információk alapján!

Tervezz logókat az itt lévő létesítményekhez!

Kép kiegészítése

Modellezd!

Modellezd az atlaszlapon látható információk alapján!
Melyik lehet?

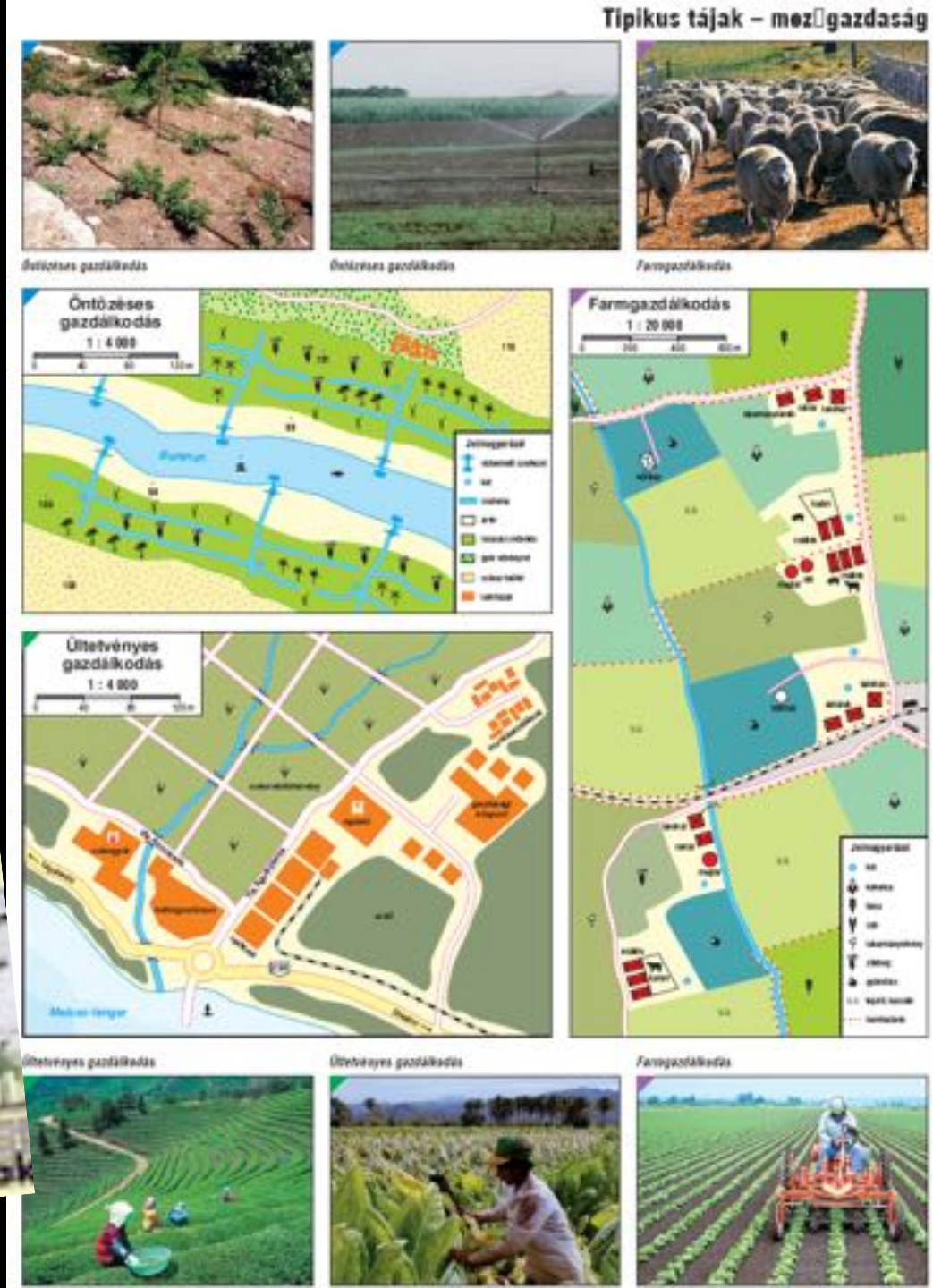

Modell-kivitelezés megtervezése

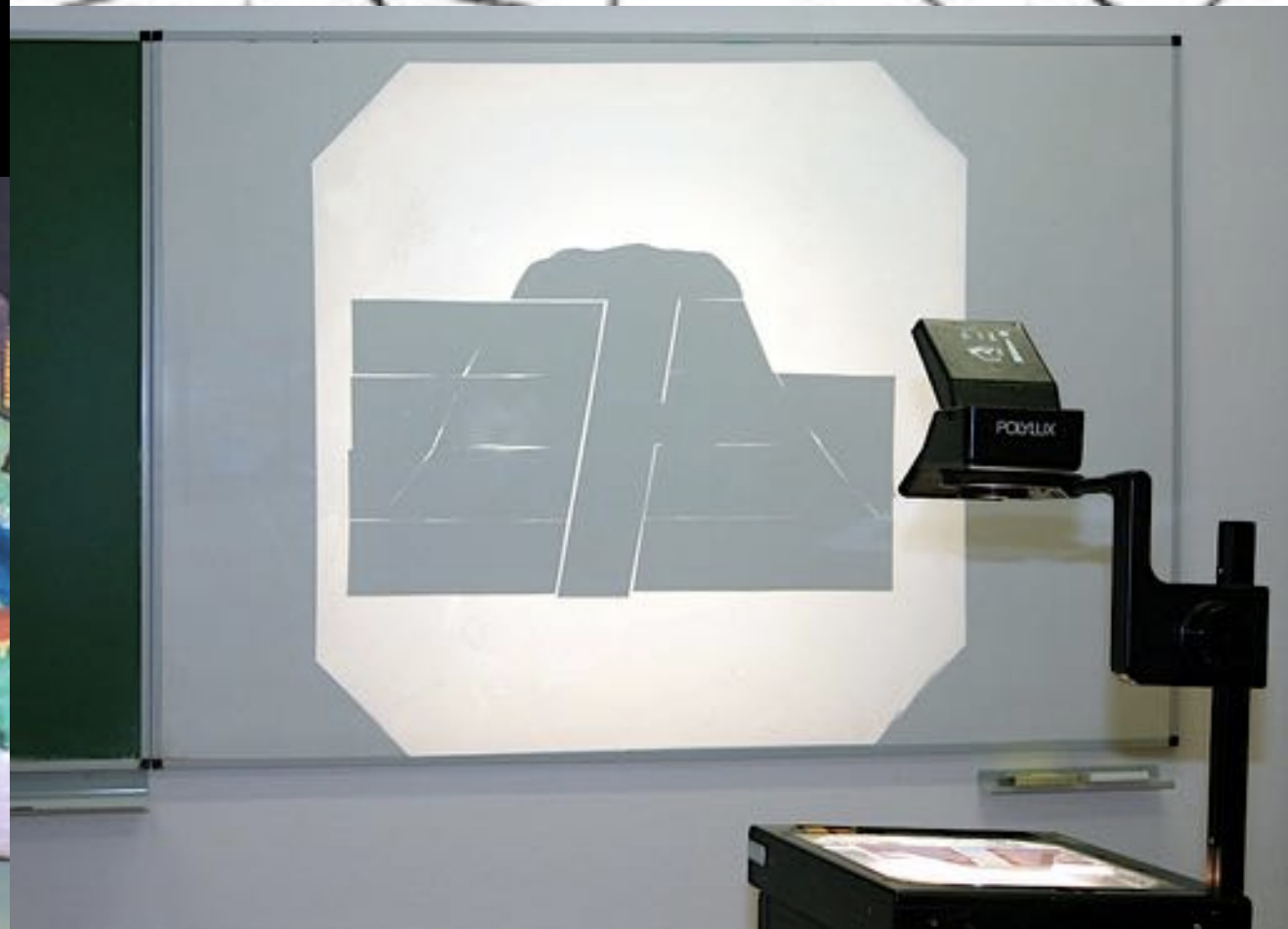

Tér- és időbeli modellek alkalmazása

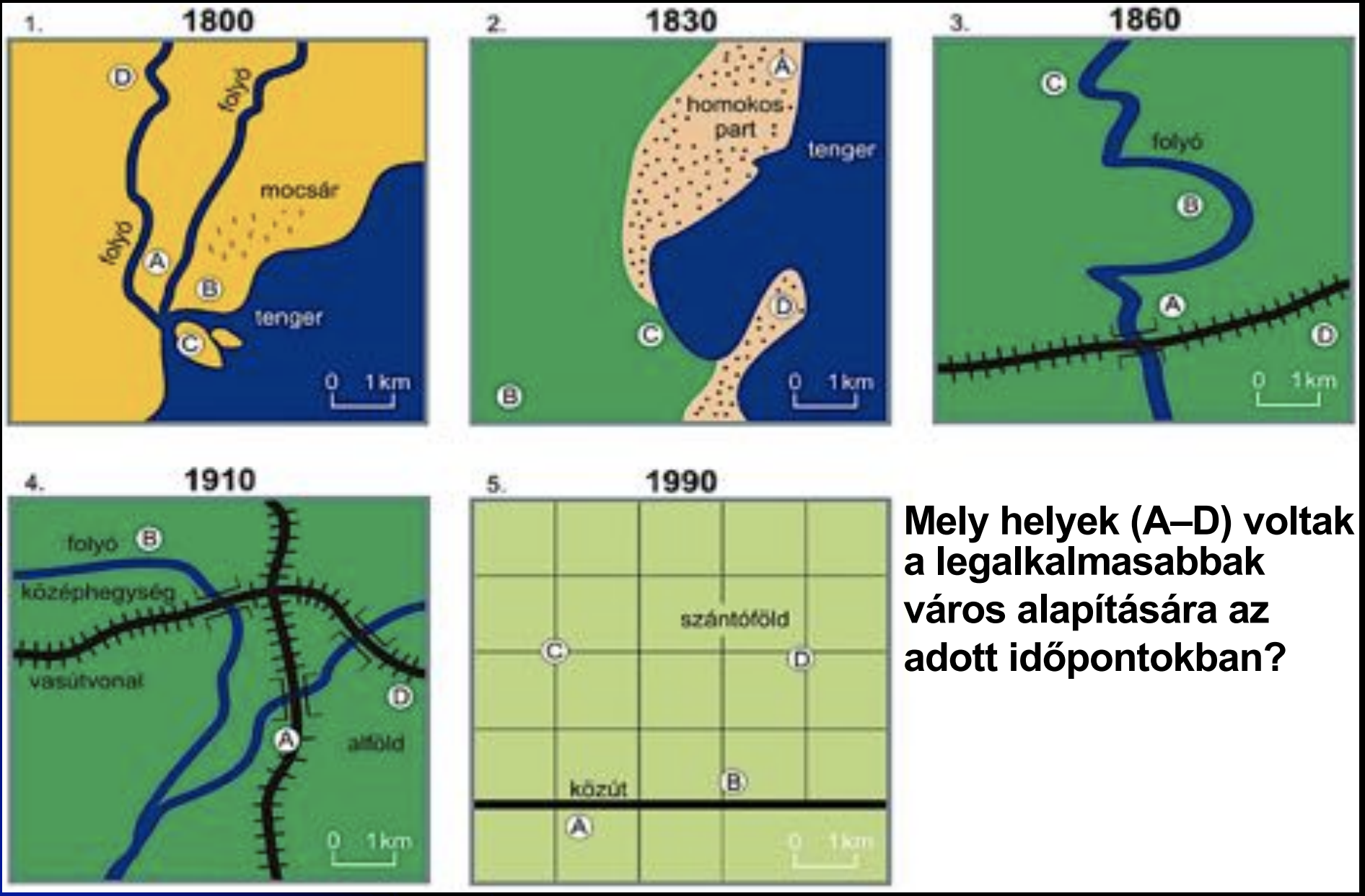

Mely helyek (A–D) voltak a legalkalmasabbak város alapítására az adott időpontokban?

Tájprognózis készítése

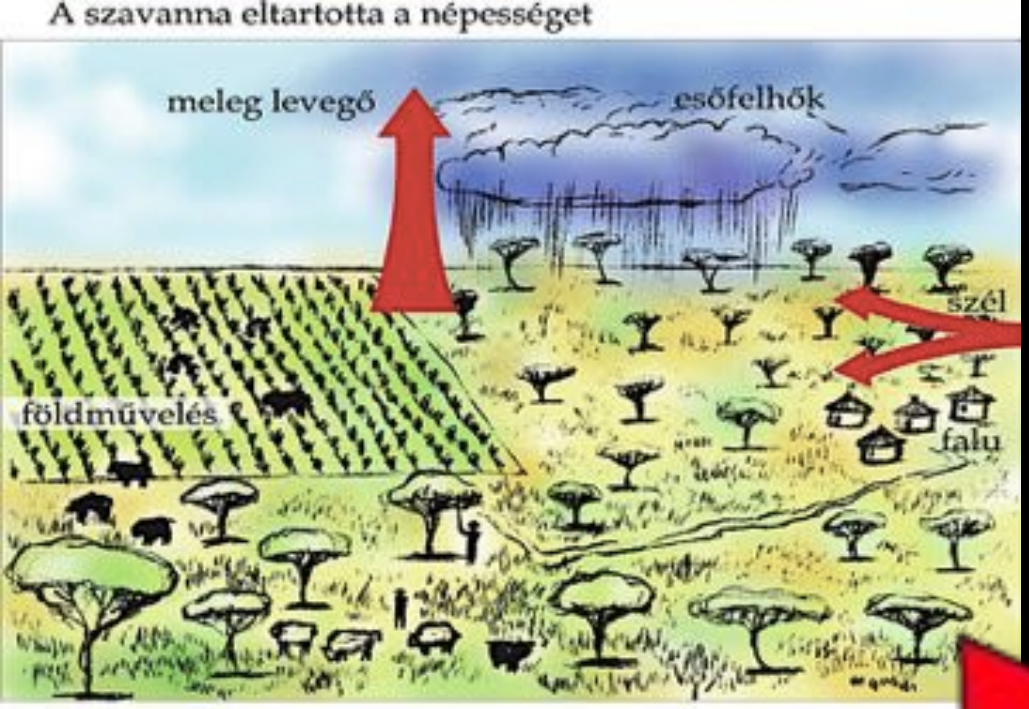

Tájprognózis készítése feltételek változtatásával

A lakóhelyi táj változása, ha visszahódítja a természet

Új tájbeosztás a Kárpát-medencében!

Nagytájak

1. Duna–Morva–Rába-medence (Alpokalja, Kisalföld)
2. Dunántúli-középhegyvidék
3. Duna–Tisza-medence (Dunántúli-dombvidék, Alföld)

} Pannon-medence

+ Északnyugati-Kárpátok –› Belső-ÉNy-i-Kárpátok –› Mátra–Tokaji-hegyvidék (Északi-khg.) + Nógrád–Abaúji-meden-cesor + Gömör–Tornai-karszt

+ Keleti-Alpok –› Középső-Keleti-Alpok –› Stájer–Magyar Elő-Alpok –› Soproni-hg., Kőszegi-hg.

Tipikus tájak szemlélete

Tipikus tájak földrajza

Valamilyen szempontból jellegzetes vonásokat mutat

- Felszíni adottságai – magashegység, feltöltött alföld, karsztvidék
- A földrajzi övezetességi rendszerben elfoglalt helye – sivatag, mediterrán táj, tajgavidék
- Gazdálkodása – oázis, ültetvény, kikötőövezet

Üdülőövezet

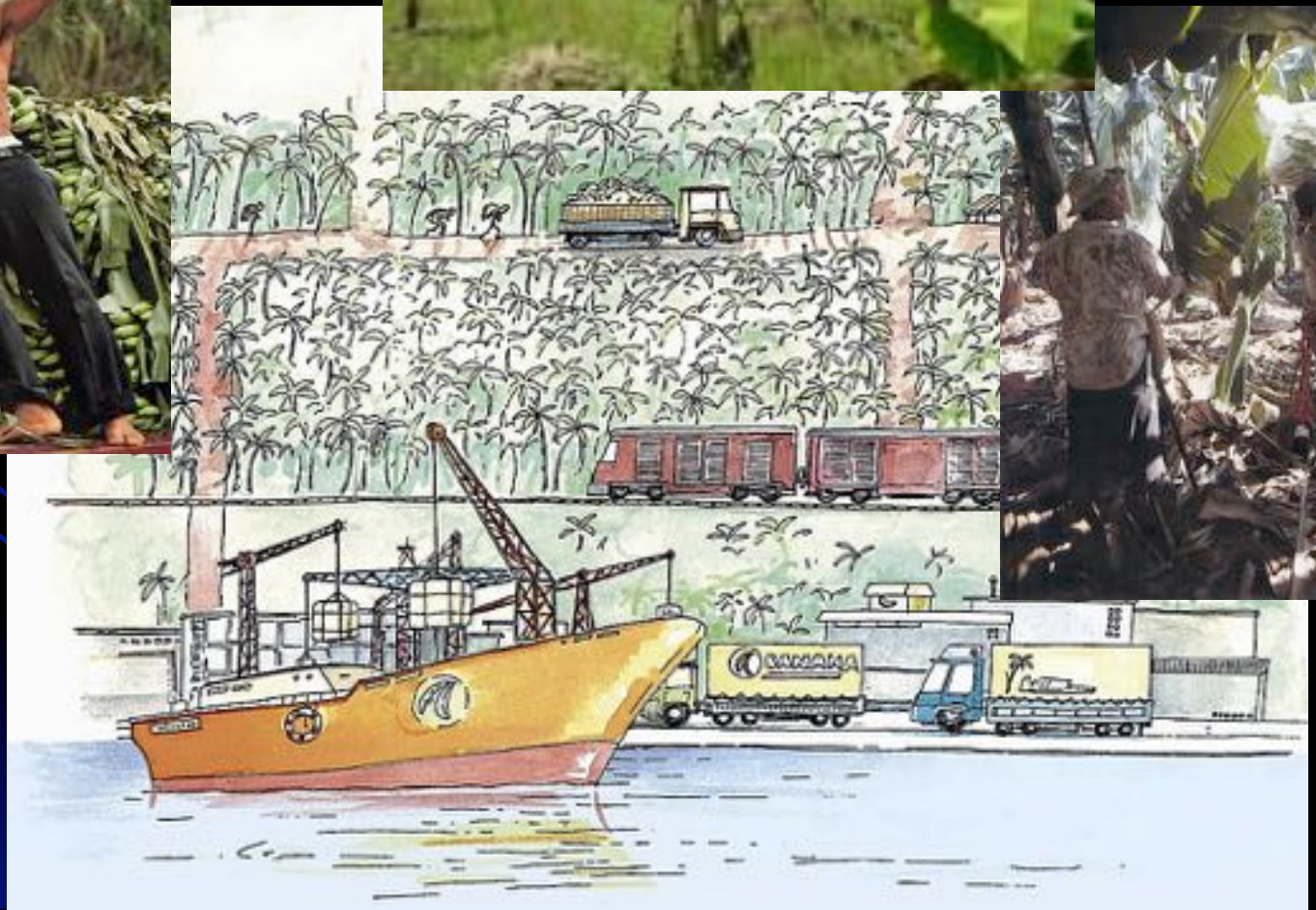

Kikötőövezet

Keresd meg a kikötőövezet rajzán betűkkel megjelölt helyeket az atlaszbeli térképen!

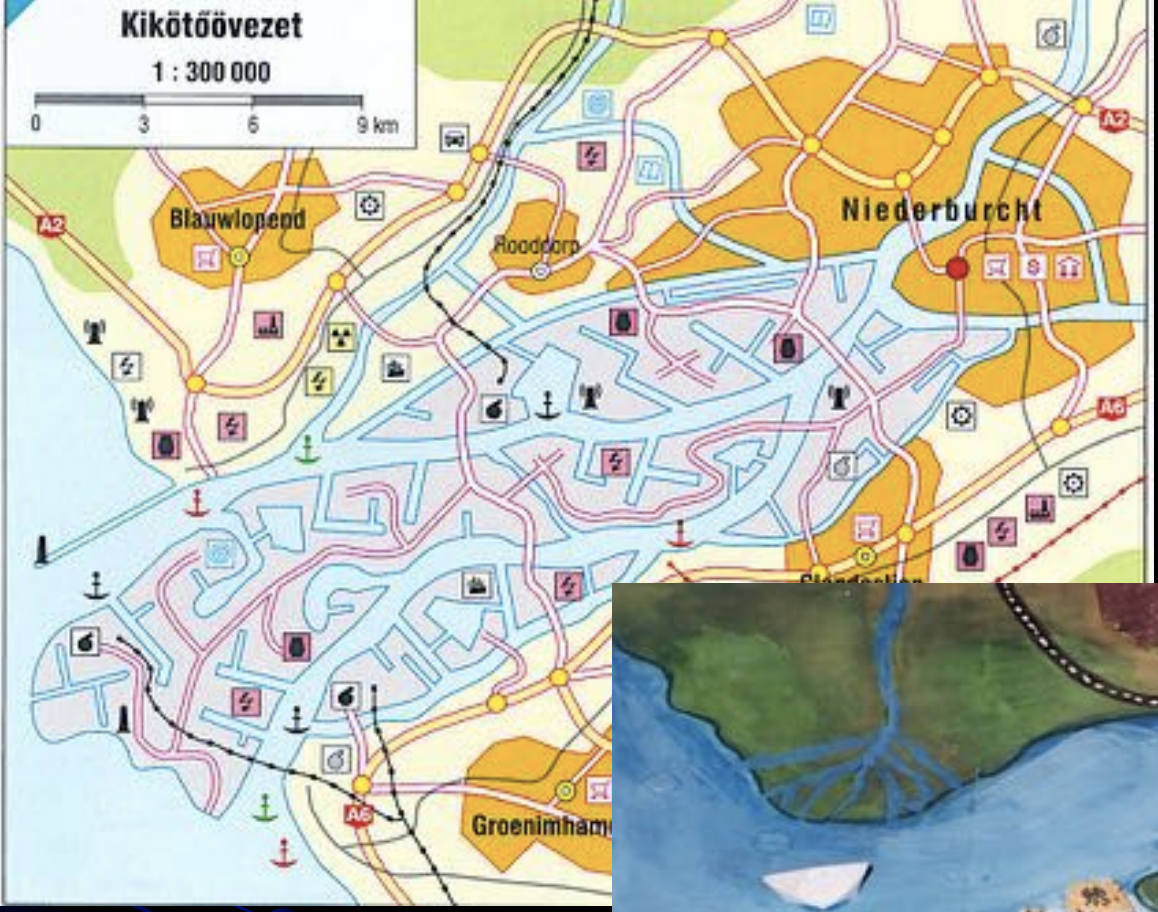

Modellezd a kikötőövezetet!

Tölts le klipeket a kikötőövezet életével kapcsolatban!

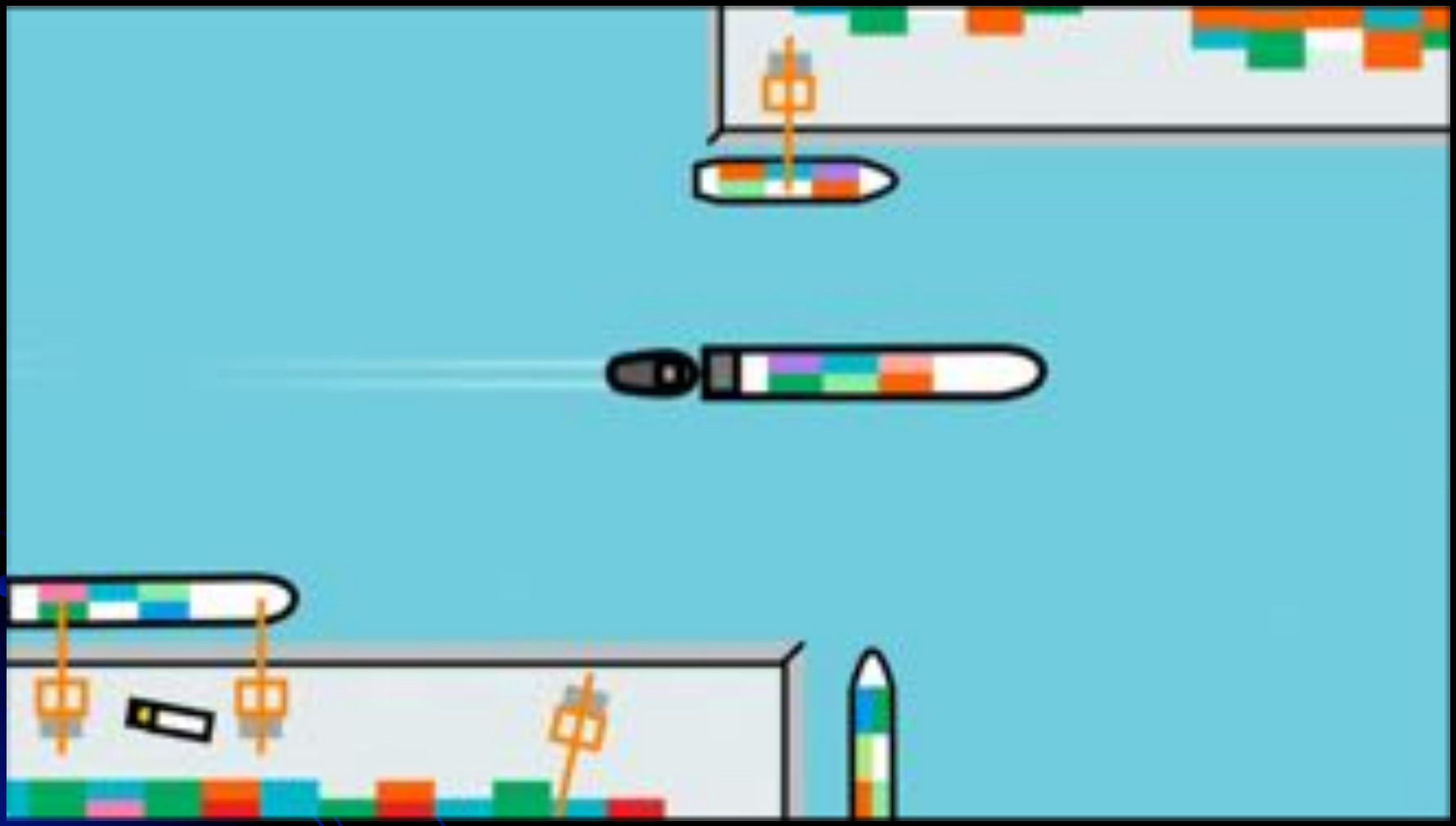

K
M
H
Ipartelep
I
D
Olajraktár
Vám-
udvar
Konténer
terminál
H
A
Kőolaj-
kikötő
Vegyi
anyagok
kikötője
E
Hajójavító
J
F
G
Zöldség- és gyümölcskikötő
Élelmiszerkikötő
Vegyes cikkek kikötője
Észak-afrikai Ro-Ro kikötő
Ipari kikötő
H
Irodaházak,
cégképviseletek
Bevásárló-
központ
L
vasút
C
Kikötő-
város
N
Személy-
kikötő
Jacht-
kikötő
B
Halászkikötő
tenger

Sivatag – Túlélő kalandtúra tervezése

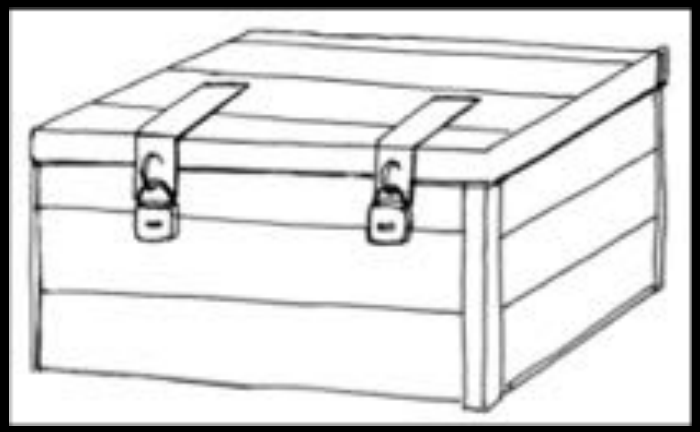

Pakold meg az utazóládát! ⇨ eszközök, ruházat

Rajzold le magadat a sivatagi túrán!

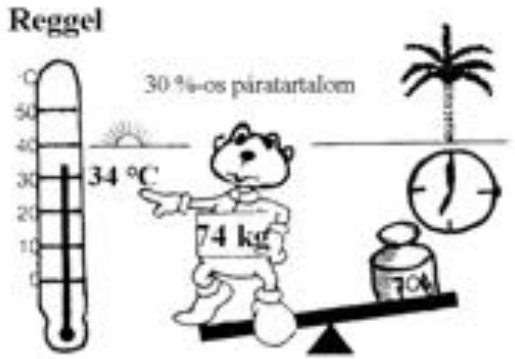

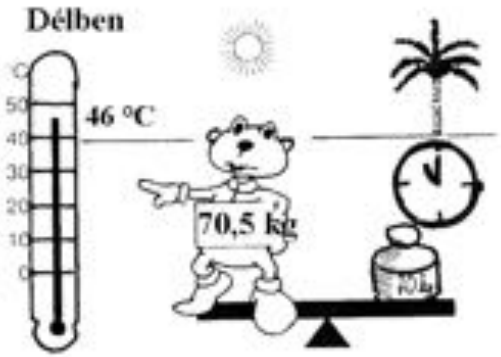

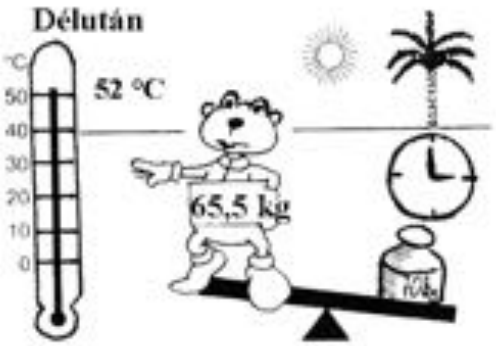

A sivatagban ahhoz, hogy az ember megtartsa teljes munkaképességét, naponta legalább 4 liter vizet kell fogyasztania. Víz nélkül a tűző napon legfeljebb 14 óráig, árnyékban 2 napig maradhat életben.